

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У БЕОГРАДУ

W

СЛОБОДАН ЈОВАНОВИЋ
- ЛИЧНОСТ И ДЕЛО -

КРАТКА САДРЖИНА РЕФЕРАТА
ЗА НАУЧНИ СКУП

Београд
1997

СХВАТАЊА СЛОБОДАНА ЈОВАНОВИЋА О КУЛТУРНОЈ МИСИЈИ ДРЖАВЕ

Стеван ЛИЛИЋ

Концепт правне државе и принцип владавине права велике су тековине европске и светске цивилизације. Као творевина XIX века, концепт правне државе подразумева нормативистички модел уређења друштвених односа, према којем се правним нормама, оличеним у законима и другим општим подзаконским актима (нпр. уредбама, наредбама и правилницима), прописују правила друштвеног понашања. На основу општих правних норми, доносе се појединачне правне норме оличене у појединачним правним актима (нпр. пресудама судова и решењима органа управе) које неопосредно утичу на понашање људи.

Концепт правне државе у свом изворном виду, који подразумева да је неки поступак власти оправдан самим тим што је легалан, данас не би могао бити остварен без велике опасности по опште демократске тековине. Из тих разлога, остваривање концепта правне државе не може представљати циљ, већ само лужичу претпоставку за владавину права, остваривање уставности и законитости, правде и правичности.

Почетком овог века, концепт правне државе "оплеменен" је концептом социјалне функције државе (Л. Диги). Овај модел полази од тога да се вршење државних активности не може свести искључиво на вршење државне власти (у смислу издавања заповести и вршења радњи принуде према својим поданицима), већ да вршење ових активности подразумева вршење јавних служби којима се стварају и обезбеђују услови који су неопходни и грађанима за њихов свакодневни живот и рад и које доприносе општем културном развоју и напретку друштва као целине.

Међутим, под совјетским утицајем (А. И. Денисов и др.), у земљама у којима је постојала идеолошко-политичка доминација комунистичке партије, преовлађује тзв. класни модел државе. Овај концепт, према којем се држава своди на "организацију владајуће класе за заштиту класних интереса путем монопола физичке силе", веома је био присутан и код нас (Р. Лукић и др.).

Модел социјалне и правне државе који данас преовлађује у развијеним земљама (посебно европским), произлазе из концепције социјалне функције државе и њене улоге у остваривању опште друштвене добробити (*bono publico*).

Питањима правне државе и њене социјалне функције посебно се бавио и Слободан Јовановић. У овом раду даће се осврт на схватања Слободана Јовановића о правној и социјалној држави полазећи од његовог становишта о културној мисији државе, односно схватања да "питање о границама државне интервенције јесте питање о границама културне мисије. Док је обим војне и правне мисије у свим модерним државама један исти, дотле је обим њене културне мисије у свакој другачије одређен."